

Nogmaals: Een 'knot' geld in een tinnen boterpot

Aan de verklaring op 20 oktober 1655 door Annitge Cornelis de huisvrouw van Nanninck Theunisz over het vinden door Jan Gerritsz Cuijper van een schat (zie De Gouden Engel Nr. 7, mei 2003, blz. 12), blijkt nog iets voorafgegaan te zijn. Op de zitting van 17 september 1655 van de baljuw van de Nieuwburg, onder wiens baljuwschap Koedijk hoorde, wordt een proces aangespannen, namelijk "Nanningh Theunisz buijerman tot Coedijk, eysscher, contra Jan Gerritsz Cuijper mede buijerman aldaer, gedaechde" (RANH ORA 6092, rol van de baljuw van de Nieuwburg, 17 sept. 1655). De eis luidt in transcriptie als volgt.

Den eijsscher seijt datte gedaechde sich heeft vervordert terwijl hij van huijs was buijten zijn kennisse te comen op zyns eijsschers erve, ende aldaer te graven naer seeckeren schadtt die den gedaechde meende aldaer begraven te syn vuyjt oorsaacke in de aerde van de voorsz werff op de Heerewegh gevoert eenich gelt was bevonden, ende alsoo hem gedaechde niet vrij en stont in des eijsschers gront buijten sijne bewilginge te comen graven, veel min van daer het gelt bij hem gevonden te vervoeren gelijk hij echter heeft gedaen, soo concludeert den eijsscher datten gedaechde sal werden gecondemneert (*1) den schadt bij hem bevonden onder behoerlijcke specificatie aen de gedaechde [bedoeld "eijsscher"?] te restitueren met verclaaringe onder eede datt hij niet meer penninge ter plaats voorsz heeft gevonden, ende bij provisie tot overleveringe van de selve schatt in handen van den secretaris omme deselve bij hem vuyjtgereyct te werden aen den geenen die bij diffinitive sententie sal werden verclaart daer toe gerechticht te sijn, mette kosten.

Nanningh Theunisz is het er dus niet mee eens dat Jan Gerritsz Cuijper zonder zijn toestemming op zijn erf aan het schatgraven geweest is. Ook vindt hij dat uitgemaakt moet worden aan wie het gevonden geld toekomt. Voorlopig zou de gevonden schat door de secretaris bewaard moeten worden.

Op de zitting eist de baljuw de schat op voor de Grafelijkheid. Gerrit Jansz Cuijper, vader van de gedaagde, verzoekt copie en dag. Op 19 september 1655 desisteert (*2) Nanningh Theunisz van zijn eis en wil hij geen proces tegen de gedaagde volgen alzo hij van het gevonden geld niets begeert. Gerrit Jansz Cuijper, vader van de gedaagde, belooft Nanningh Theunisz te bevrijden van alle moeite en kosten. Kennelijk waren de partijen geschrokken van de eis van de baljuw en hebben zij wijselijk snel met elkaar een accoord gesloten.

Maar Jan Gerritsz Cuijper staat op 1 oktober 1655 als gedaagde door de baljuw op de criminele rol van de baljuw (RANH ORA 6107, criminele rol van de baljuw van de Nieuwburg). De gedaagde verklaart dat hij op de werf van Nanningh Theunisz is gegaan met consent van diens vrouw. Volgens hem heeft de baljuw geen recht op het gevonden geld, maar komt de ene helft toe aan de vinder en de andere helft aan Nannigh Theunisz op wiens werf het geld gevonden is. Aangezien Nannigh Theunisz van zijn eis tegen gedaagde heeft afgezien en niets van het gevonden geld begeert, hoort al het geld aan de gedaagde toe te komen. Op 29 oktober 1655 verklaart Jan Gerretsz Cuijper, de vader van Gerrit Jansz Cuijper, dat de gevonden penningen 385 guldens bedragen, "een gulden ofte twee onbegrepen". Op 24 december 1655 ordonneren de mannen van leen de partijen dinsdag toekomende na de middag te compareren voor de heren Hildernis, Sammer en Van Veen, "omme henluijden te horen ende vereenigen ist doenlijck". Hierna verschijnt de zaak niet meer op de rol.

(*1) gecondemneert= veroordeeld

(*2) desisteert = afzien van

H. & A.B. de Vries-Doyle.
Jan van Cuykstraat 46,
5431 GC Cuijk.